

Asia: VN/29848/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (nikotiinipussit)

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne sallittuja makuja koskevaan sääntelyyn

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että savuttomista nikotiinituotteista kiellettäisiin tunnusomaiset tuoksut tai maut lukuun ottamatta mentolin ja mintun makuja. Ehkäisevän päihdetyön verkoston näkökulmasta rajausta on edelleen riittämätön, eikä vastaa tupakkalain mukaisia muihin tuotteisiin kohdistuvia makurajauksia. Esimerkiksi mentolisavukkeita ei ole saanut myydä Suomessa toukokuusta 2020 lähtien. Kieltämällä kaikki maut ja tuoksut savuttomista nikotiinituotteista noudatetaan aikaisempaa tupakkalain linjaa.

Kansanterveyden näkökulmasta ei ole kestävä, että terveydelle haitallisten tuotteiden käyttöä helpotetaan tekemällä tuotteita paremman makuseksi. Miellyttävät maut nikotiinituotteissa lisäävät käyttöä ja houkuttelevat kokeilemaan tuotetta. Varsinkin nuorten on huomattu valitsevan makuaineita sisältäviä nikotiinituotteita ja niitä pidetään houkuttelevina. Riippuvuuden näkökulmasta on erityisen haitallista, että riippuvuutta aiheuttavia tuotteita muokataan lisätyillä makuaineilla.

Muut mahdolliset kommenttinne hallituksen esityksen luonnoksesta

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto ei pidä nikotiinipussien myynnin sallimista kannatettavana, ja on erityisen huolissaan lapsista ja nuorista. Mikäli nikotiinipusseja myydään, tulisi niiden haitallisuutta ja houkuttelevuutta vähentää. Yllä mainitun makukiellon lisäksi verkosto haluaa nostaa erityisesti esiin pussien liian korkean nikotiinipitoisuuden sekä esittää pussien ostamiselle ehdotettua korkeampaa ikärajaa.

Nikotiinipussien sallittu nikotiinipitoisuus

Hallituksen antamassa esityksessä nikotiinipussien sallittu nikotiinipitoisuus on vaarallisen korkea. Esitetty sallittu nikotiinipitoisuus 16,6 mg/g per nikotiinipussi, on asetettu muissa maissa selvästi matalammaksi. Esimerkiksi Latviassa ja Liettuassa raja on 4 mg/g. Belgiassa koko tuote on kielletty.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto esittää, että nikotiinipussien korkeimman sallitun nikotiinimäärän tulisi olla korkeintaan 4mg/g, joka on sama kuin lääkelailta säännellyissä korvaustuotteina käytetyissä nikotiinipusseissa Suomessa.

Korkealle nikotiinimäärälle ei ole perusteita, mutta haittoja on useita. Vahingossa nautittuna yksittäinen nikotiinipussi aiheuttaa pienelle lapselle myrkytyksen, ja useampi nautittu pussi on hengenvaarallinen. Myrkytystietokeskukselle (HUS) tuli vuonna 2024 yhteensä 470 kyselyä nikotiinipusseihin liittyvistä myrkytyksistä tai niiden epäilyistä. Nikotiinipussien osuus myrkytyskyselyistä oli moninkertainen (nuuska 150 kyselyä, sähkötupakka 53 kyselyä).

Korkea nikotiinimäärä altistaa nopeammalle riippuvuudelle sekä laajoille terveyshaitoille. Nikotiinipussien huomaamaton käyttötapa lisää käyttömäärien kasvun riskiä, sillä käyttöä ei ole rajoitettu samaan tapaan kuin tupakan tai sähkötupakan käyttöä esimerkiksi julkisissa tiloissa.

Hallituksen esittämä nikotiiniraja on vain, 0,1 mg/g vähemmän, kuin CLP-asetuksen asettama akuutin myrkytyksen raja. CLP-asetuksen vaaraluokat kattavat fyysiset vaarat, terveydelle aiheutuvat vaarat, ympäristövaarat ja muut vaarat.

Ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta on erityisen haitallista, ettei nikotiinituotteiden sääntely ole johdonmukaista, vaan erilaisia poikkeuksia sallitaan tuotteen mukaan.

Nikotiinipussien hankinnan ikäraja

Nikotiinin käyttö aloitetaan yleensä ennen 20 ikävuotta. Kouluterveyskyselyn mukaan erityisesti ammattiin opiskelevat pojat ovat kiinnostuneita nikotiinipussien käytöstä, ja jo 42 % ikäluokasta on kokeillut pusseja. Ruotsissa nuorten parissa tehdyt selvitykset osoittavat, että uudet nikotiinituotteet, kuten nikotiinipussit ja sähkösavukkeet, eivät ole korvanneet tupakkaa ja nuuskaa. Sen sijaan niitä käytetään rinnakkain, mikä voi lisätä nikotiiniriippuvuuden riskiä ja vaikeuttaa käytön ehkäisyä.

Nuorten kiinnostus nikotiinipusseihin, nikotiinituotteiden terveyshaitat sekä riippuvuuspotentiaali puoltavat ikärajan nostamista 20 vuoteen. Lainsäädännön

tulisi suojella erityisesti lapsia ja nuoria haitallisilta ja riippuvuutta aiheuttavilta aineilta ja tuotteilta.

Eloranta Annika
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto - Ehkäisevän päihdetyön
järjestöverkosto